

สรุป

รายงานผลการจัดสัมมนาเชิงวิชาการ เรื่อง ทางออกของการแก้ไขปัญหาพืชกระท่อมแบบบูรณาการ ณ ชุมพรคานารีรีสอร์ท จ.ชุมพร ระหว่างวันที่ ๔-๕ สิงหาคม ๒๕๕๔

ผู้จัดการสัมมนา : สถาบันสำรวจและติดตามการปลูกพืชเสพติด สำนักงาน ป.ป.ส.

สถานที่จัดการประชุม : ชุมพรคานารีรีสอร์ท จ.ชุมพร

ห้วงเวลาที่จัด : ๔-๕ สิงหาคม ๒๕๕๔

งบประมาณ : หมวดรายจ่ายอื่น กิจกรรมย่อย S.๑.๒.๑.๔ การควบคุมพื้นที่ปลูกฝิ่น จำนวน ๒๑๙,๙๔๕.- บาท (สองแสนหนึ่งหมื่นเก้าพันเก้าร้อยสี่สิบบ้าบาทถ้วน)

ผู้เข้าร่วมการสัมมนา : นักวิชาการ นักวิจัย ผู้เชี่ยวชาญจากสถาบันวิชาการ ศูนย์วิชาการสารเสพติด ภาคเหนือและภาคใต้ สถาบันการศึกษา กองควบคุมวัตถุเสพติด สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมาย ผู้นำ/ผู้แทนภาคปกครอง/ภาคบังคับใช้กฎหมายทั้งระดับส่วนกลาง จังหวัด และส่วนท้องถิ่น ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงาน ปปส.ภ.๘ และ ๙ ทั้งในและนอกสังกัดสำนักงาน ป.ป.ส. รวมถึงกลุ่มผู้แทนภาคประชาชนซึ่งเกี่ยวข้องกับพืชกระท่อมในมิติต่างๆ รวมทั้งสิ้น ๖๐ คน

วิทยากรการสัมมนา : ได้รับเกียรติจากวิทยากรจากหลายหน่วยงานทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญ มีประสบการณ์ด้านการศึกษาวิจัยและมีบทบาทการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องทั้งด้านการบังคับใช้กฎหมายพืชกระท่อม และการแก้ไขปัญหาพืชกระท่อม รวมทั้งสิ้น ๑๖ คน และได้รับเกียรติจากผศ.ดร.นพ.อภิรักษ์ อร่ามรัตน์ ผู้อำนวยการศูนย์วิชาการสารเสพติดภาคเหนือ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ให้เกียรติเป็นพิธีกรดำเนินรายการ ตลอดการสัมมนาจำนวนทั้งสิ้น ๒ วัน

สาระ/รูปแบบการสัมมนา : เป็นการจัดสัมมนาในรูปแบบการเสวนา ให้ผู้เข้าร่วมการสัมมนามีบทบาทและมีส่วนร่วมตลอดการสัมมนา โดยแยกประเด็นการสัมมนาออกเป็น ๔ หัวงตามลำดับเนื้อหา ดังนี้

หัวงที่ ๑ การนำเสนอข้อเท็จจริงจากผลการศึกษาวิจัยเชิงวิชาการเกี่ยวกับพืชกระท่อมในมิติด้านเภสัชวิทยาและการออกฤทธิ์ในความเป็นสารเสพติด โดยคณะวิทยากรจากคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ จำนวน ๒ ท่าน ได้แก่ รศ.ดร.เอกสิทธิ์ กุมารสิทธิ์และ รศ.สมสมร ชิตตระกูล

หัวงที่ ๒ การนำเสนอข้อเท็จจริงจากผลการศึกษาวิจัยเชิงวิชาการเกี่ยวกับพืชกระท่อมในมิติด้านสังคมศาสตร์และการใช้พืชกระท่อม โดยคณะวิทยากรจากคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ จำนวน ๒ ท่าน ได้แก่ อ.อุไรวรรณ พัฒนสัตยวงศ์ และ คุณดาริกา ไสงาม

หัวงที่ ๓ การเสวนาสถานการณ์พืชกระท่อมในปัจจุบัน จากหลากหลายมุมมองของพื้นที่ สถานการณ์พืชกระท่อมในปัจจุบัน จากหลากหลายมุมมองของพื้นที่ โดยมีวิทยากรจำนวน ๖ ท่าน ได้แก่ ๑. นายสมาน ชูมาก (ปลัดอำเภอ/ จปค.ชก.) อ.ท่าแซะ จ.ชุมพร ๒. นายอาทิตย์ วงมุสิก (ปลัดอำเภอ/ จปค.ชก.) อ.มะนัง จ.สตูล

๓. นายพนม เพชรจร ปรากฏชื่อชาวบ้าน อดีตกำนันตำบลเขาทะเล ปัจจุบันเป็นประธานชมรมผู้สูงอายุ จ.ชุมพร
 ๔. นายณรงค์ศักดิ์ เรืองดำ ผอ. รพ.ส่งเสริมสุขภาพเฉลิมพระเกียรตินิคมพัฒนา ๕. นายประสงค์ รัตนพันธ์
 ผอ.สพฝ. สำนักงาน ปปส.ภ.๘ และ ๖. นายพงศธร ธรรมชาติ ผอ.สพฝ. สำนักงาน ปปส.ภ.๘

หัวข้อที่ ๔ การเสวนาระเบียบ/กฎหมาย/มาตรการ/บทลงโทษที่เกี่ยวข้องกับพืชกระท่อมและการควบคุมแก้ไขปัญหาพืชกระท่อมของภาครัฐ โดยมีวิทยากรจำนวน ๔ ท่าน ได้แก่ ๑. คุณวิโรจน์ สุ่มใหญ่ ประธานกรรมการด้านการบริหารและงบประมาณ International Narcotics Control Board UN, Vienna, Austria ๒. นายกอบกุล จันทวโร ที่ปรึกษาด้านกฎหมาย สำนักงาน ป.ป.ส. ๓. พตท.ธณัญกรณ์ เลหาโชติ สว. สส. สถานีตำรวจภูธรชุมพร และ ๔. พตท.วัลลภ เมรินทร์ รองผู้กำกับปราบปราม สถานีตำรวจภูธรระนอง จ.สตูล

หัวข้อที่ ๕ การอภิปรายทิศทางการบริหารจัดการเพื่อควบคุมปัญหาพืชกระท่อมในอนาคต โดยใช้รูปแบบเสวนานอกเวที และเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมการสัมมนาทุกคนแสดงความคิดเห็นและแนวทางการบริหารจัดการเพื่อควบคุมปัญหาพืชกระท่อมตามปัจจัยและสถานการณ์ในพื้นที่ของตน ซึ่งฝ่ายจัดการสัมมนาจักได้สรุปและนำเสนอเป็นรายงานต่อไป

สรุปประเด็น/เนื้อหาที่ได้จากการสัมมนา : แยกตามหัวข้อการเสวนาได้ดังนี้

๑. ผลการศึกษาวิจัยเชิงวิชาการเกี่ยวกับสารสำคัญของพืชกระท่อมในมิติด้านเภสัชวิทยาและการออกฤทธิ์ในความเป็นสารเสพติด

ผลการวิจัยพืชกระท่อมในเชิงวิทยาศาสตร์สุขภาพ ร่วมกับศูนย์วิชาการสารเสพติดภาคใต้ ซึ่งดำเนินการมาเป็นระยะเวลา ๑๐ ปี โดยใช้หนูขาวเป็นสัตว์ทดลอง ส่วนใหญ่พบผลการวิจัยเชิงบวก ดังนี้

๑. สารสกัดจากใบกระท่อมสามารถลดปริมาณน้ำตาลในเลือดได้จริง

๒. สารสกัดจากใบกระท่อมสามารถยับยั้งอาการท้องเสียได้เป็นอย่างดีเมื่อเทียบกับยาแผนปัจจุบัน เช่น อิมโมเดียม แต่หากใช้ติดต่อกันเป็นระยะเวลานานจะเกิดอาการท้องอืดเช่นเดียวกัน

๓. สารสกัดจากใบกระท่อมสามารถลดอาการปวดเมื่อยของกล้ามเนื้อได้จริง เนื่องจากสารสกัดจากใบกระท่อมจะลดอัตราการนำของกระแสประสาท ทำให้เกิดการคลายตัวของกล้ามเนื้ออย่างชัดเจนซึ่งทำให้อาการปวดเมื่อยของกล้ามเนื้อได้

๔. สารสกัดจากใบกระท่อมสามารถบำบัดรักษาอาการแผลในกระเพาะอาหารได้

ผลการศึกษาวิจัยสารสกัดจากพืชกระท่อมเชิงพฤติกรรมและการทำงานของสมอง โดยใช้หนูขาวเป็นสัตว์ทดลองเช่นกัน พบผลการวิจัยเชิงบวก ดังนี้

๑. สารสกัดจากใบกระท่อมออกฤทธิ์ต่อสมองและสามารถบรรเทาอาการติดสุราในหนูทดลองได้จริง

๒. สารสกัดจากใบกระท่อมสามารถใช้ทดแทนมอร์ฟิน และบรรเทาอาการติดมอร์ฟินได้ในระดับหนึ่ง เนื่องจากสารสกัดจากพืชกระท่อมมีฤทธิ์คล้ายยาต้านซึมเศร้าที่มีฤทธิ์เสพติดน้อยนั่นเอง

อย่างไรก็ดี เนื่องจากในการทดลองนั้น ผู้ศึกษาทดลองได้สกัดสารจากใบกระท่อมซึ่งถูกอบให้แห้ง ดังนั้น จึงควรมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมโดยเฉพาะในกรณีการเคี้ยวใบกระท่อมสด ซึ่งในปากจะมีเอนไซม์ในน้ำลายเป็นตัวช่วย ดังนั้น การออกฤทธิ์และการดูดซึมจึงย่อมมีความแตกต่างกัน และควรมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมในเรื่องสารหรือองค์ประกอบสำคัญในน้ำต้มใบกระท่อมที่นำมาเป็นส่วนผสมของ ๔ X ๑๐๐ จะช่วย

ยืนยันผลการศึกษาวิจัยที่ผ่านมาได้ชัดเจนและประจักษ์ยิ่งขึ้น และอีกหนึ่งเรื่องที่ควรมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติม คือ การศึกษาเปรียบเทียบระยะเวลาการออกฤทธิ์ของสารสกัดในใบกระท่อมขณะอยู่ในกระแสรีด และระยะเวลาที่ร่างกายกำจัดสารดังกล่าวอีกด้วยโดยเฉพาะจากการเคี้ยวใบกระท่อมสด

๒. การศึกษาวิจัยเชิงวิชาการเกี่ยวกับพืชกระท่อมในมิติด้านสังคมศาสตร์

๒.๑ ผลการศึกษาวิจัยลักษณะการใช้ใบกระท่อมแบบดั้งเดิมซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อการทำงาน และอาการ/ผลกระทบจากการใช้ใบกระท่อม ซึ่งเริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ในพื้นที่ อ.รัตนภูมิ จ.สงขลา อ.เชียงใหม่ จ.นครศรีธรรมราช และ อ.เมือง/อ.กระบุรี จ.ระนอง โดยพบผลการศึกษาวิจัย พบว่า กลุ่มประชากรส่วนใหญ่ร้อยละ ๖๔ ซึ่งใช้ใบกระท่อมเป็นประจำ กล่าวว่า การเคี้ยวใบกระท่อมทำให้สามารถทำงานได้นานขึ้นจริง แต่หากหยุดใช้ใบกระท่อมจะเกิดอาการไม่สบายเนื้อสบายตัว ง่วงหาว น้ำตาไหล ปวดเมื่อย วิดกกังวล ซึ่งพวกเขาอมรับว่ามีอาการและพฤติกรรมเสพติดกระท่อม ไม่สามารถลด เลิกและหยุดใช้ใบกระท่อมได้

๒.๒ ผลการศึกษาสำรวจพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพและการติดตามพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในภาคใต้ ซึ่งเริ่มดำเนินการในปี พ.ศ. ๒๕๔๕ พบว่า นักเรียนทุกระดับชั้นมีการใช้ใบกระท่อมเพิ่มขึ้น

๒.๓ ผลการศึกษาลักษณะส่วนผสม รูปแบบการใช้และผลกระทบจากการใช้สารเสพติดชนิด ๔ X ๑๐๐ ในปี พ.ศ. ๒๕๔๙ ในกลุ่มตัวอย่างของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จ.สงขลา ซึ่งนับถือศาสนาพุทธและอิสลาม โดยผลการใช้ ๔ x ๑๐๐ ร่วมกับบูทรี ภัยสุขภาพกับ Alprazolam ผู้เสพจะไม่มีพฤติกรรมเอะอะวอยวาย แต่เสพเพื่อความสนุกสนาน และเมื่อศึกษาผลกระทบต่อร่างกายพบว่าไม่สามารถสรุปได้อย่างชัดเจน เนื่องจากไม่แน่ใจว่าอาการต่างๆ ที่เกิดขึ้นเกิดจากการออกฤทธิ์ของสารตัวใด

๒.๔ ผลการศึกษารูปแบบและผลกระทบการใช้พืชกระท่อมและ/หรือสารเสพติดที่มีส่วนผสมของกระท่อมในพื้นที่ภาคใต้ตอนบน ซึ่งเริ่มดำเนินการในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ พบว่า พื้นที่ภาคใต้ตอนบนมีการระบาดของการใช้พืชกระท่อมสูง ทั้งนี้ จากการเก็บข้อมูลในเขตพื้นที่ จ.นครศรีธรรมราช และ จ.ระนอง และที่สำคัญพบว่า การใช้กระท่อมมีผลเชิงบวกในกลุ่มตัวอย่าง คือ ทำให้สุขภาพแข็งแรง เป็นยาลดความอ้วน ทำให้ทำงานกลางแดดกลางลมแรงได้นาน ช่วยป้องกันโรคเบาหวาน แต่หากใช้ในปริมาณมากและเป็นเวลานาน จะทำให้ผิวคล้ำดำ ความคิดอ่านล่าช้า เกิดอาการปวดเมื่อยในกระดูกและตามข้อต่างๆ

๒.๕ ผลการศึกษาในประเด็นผลกระทบของพืชกระท่อมต่อสุขภาพในระยะยาว ในกลุ่มผู้ใช้กระท่อมเชิงเดี่ยว เกือบทั้งหมดเป็นกลุ่มผู้ใช้แรงงานรับจ้างและเกษตรกร มีอายุระหว่าง ๓๑-๗๕ ปี ระยะเวลาเริ่มใช้กระท่อมตั้งแต่ ๓-๕๐ ปี การใช้ใบกระท่อมแต่ละครั้งเฉลี่ย ๑๐-๘๐ ใบ/วัน และพบว่าผู้ใช้ใบกระท่อมเพื่อการทำงานจะรักและหวงแหนต้นกระท่อมเป็นพิเศษ และเมื่อใช้ใบกระท่อมในปริมาณมากหรือใช้ต่อเนื่องจะเกิดอาการแขนขาอ่อนแรง ตาลาย มือไม้สั่น และเสพเป็นห้วงเวลา โดยใช้ร่วมกับกาแฟ น้ำชา เครื่องดื่มบำรุงกำลัง น้ำมะพร้าว เมื่อใช้แล้วทำให้มีกำลังวังชา ไม่เหนื่อยไม่หิว ช่วยรักษาอาการปวดท้องได้ดี หากวันใดไม่ได้ใช้ใบกระท่อมจะเกิดอาการคิดถึงมาก หากได้กินแล้วก็จะสบายใจ และพบว่ากลุ่มผู้ใช้กระท่อมเป็นประจำกับเป็นครั้งคราวจะมีอาการแตกต่างกัน ทั้งรูปแบบการใช้ อาการติดกระท่อม และอาการขาดกระท่อมอย่าง

ชัดเจน และเมื่อหยุดใช้จะมีอาการถอนยาที่มี ลักษณะเฉพาะ และผลกระทบนานกว่าจากการตัดพันทำลายต้นกระท่อม คือ การหันไปดื่มหรือติดสุราแทน

อย่างไรก็ดี ควรมีการวิจัยอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการให้ความสำคัญกับการจำแนกอายุผู้ติดกระท่อม ออกเป็นกลุ่มเด็ก/เยาวชน และกลุ่มผู้ใหญ่/ผู้ใช้แรงงาน เนื่องจากปัจจัยด้านอายุจะมีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านอาชีพ ซึ่งจะทำให้นักวิจัยสามารถใช้ข้อมูลด้านเจตนาการนำพืชกระท่อมไปใช้ได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งส่งผลต่อการศึกษาแนวทางการแก้ไข/ควบคุมปัญหาให้ตรงจุดมากยิ่งขึ้น และที่สำคัญไปกว่านั้นคือ ในควรมีการทบทวนการให้ความหมายของคำว่า “เสพติด” เนื่องจากพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากกลุ่มตัวอย่าง พบว่า การเสพติดกระท่อม เป็นเพียง “ภาวะการฟุ้งฟิง” คล้ายกับการใช้ยาคลายกังวล และเมื่อลดปริมาณการใช้จะพบอาการข้างเคียงซึ่งเป็นเรื่องปกติ แต่หากมีการให้ความหมายของการเป็นสารเสพติดแล้ว เมื่อลดปริมาณการใช้จะต้องมีอาการลงแดง ท้องร่วง ม่านตาขยาย ดังนั้น หากนำคำว่า “เสพติด” มาใช้เป็นความหมายเดียวกัน จะทำให้เกิดความสับสนและส่งผลกระทบต่อการใช้ยาในทางการแพทย์ได้ เนื่องจากไม่สามารถแยกได้ว่าเมื่อใช้ไปแล้วจะเป็นอาการเสพติดหรือไม่

๓. สถานการณ์พืชกระท่อมในปัจจุบัน จากหลวมมองของพื้นที่

๓.๑ มุมมองจากสำนักงาน ปปส. ภาค ๘ : พืชกระท่อมยังคงเป็นสิ่งเสพติดที่ผิดกฎหมาย และเจ้าหน้าที่ภาครัฐผู้เกี่ยวข้องยังคงใช้มาตรการบังคับใช้กฎหมาย โดยขึ้นอยู่กับนโยบายของผู้ว่าราชการจังหวัด เช่น จังหวัดชุมพรมีนโยบายด้านการปราบปรามและตัดทำลายต้นกระท่อม อย่างไรก็ตาม ในบริบททางสังคมพบว่า ประชาชนและเจ้าหน้าที่ภาครัฐมีมุมมองเหมือนกัน คือ พืชกระท่อมไม่ใช่พืชที่เป็นโทษและมีอันตราย แต่เนื่องจากว่ากฎหมายได้กำหนดให้พืชกระท่อมเป็นพืชเสพติดซึ่งผิดกฎหมาย ดังนั้น การแก้ไขปัญหาก็เพื่อให้เป็นที่รอมชอมและยอมรับได้ของประชาชนและเจ้าหน้าที่ภาครัฐ จึงเห็นควรไม่ให้แก้ไขกฎหมาย แต่ควรเน้นประเด็นการแก้ไขด้านบทกำหนดโทษ อาทิ ในกรณีที่มีการเสพใบกระท่อมสดแบบวิถีชีวิตดั้งเดิม ไม่ผิดกฎหมายและไม่ควรมีบทลงโทษ แต่กรณีที่น่าใบกระท่อมไปแปรรูปเพื่อเสพนั้นผิดกฎหมายและควรมีบทลงโทษ นั่นคือ การวิเคราะห์เจตนาของการใช้ใบกระท่อมนั่นเอง และอีกประการหนึ่ง คือ ควรให้ความสำคัญเรื่องจิตวิทยาเด็ก/วัยรุ่น เนื่องจากการที่เด็กและวัยรุ่นเสพน้ำกระท่อมอาจเป็นเพียงแค่นิสัยชั่วคราวหรือไม่นั้น และเมื่อพวกเขาเหล่านั้นก้าวล่วงสู่วัยผู้ใหญ่แล้ว พวกเขายังคงต้องการเสพน้ำกระท่อมหรือไม่ซึ่งเป็นประเด็นที่ควรสนใจและศึกษาวิจัยเพิ่มเติม

๓.๒ มุมมองจากสำนักงาน ปปส. ภาค ๙ : สถานการณ์การแพร่ระบาดของเรื่อง ๔ x ๑๐๐ ในกลุ่มเยาวชนของพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นเนื่องจากเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๖ ที่รัฐบาลประกาศสงครามกับยาเสพติด ยาบ้าซึ่งเป็นยาเสพติดหลักในพื้นที่ ถูกปราบปรามอย่างหนัก เกิดความขาดแคลนยาบ้า ดังนั้น กลุ่มเยาวชนจึงคิดค้นตัวยาใหม่ทดแทน โดยนำใบกระท่อมมาผสมกับสารอื่นๆ ทำให้เกิด ๔ x ๑๐๐ ประกอบกับเกิดเหตุการณ์การก่อความไม่สงบในพื้นที่ดังกล่าว ๔ x ๑๐๐ จึงถูกใช้เสพเพื่อทำให้เกิดความฮึกเหิม และกล้าที่จะออกไปก่อความไม่สงบ และเกิดการแพร่ขยายการเสพ ๔ x ๑๐๐ ทั่วประเทศที่ภาคใต้ตอนล่าง ซึ่งจากสถานการณ์ดังกล่าวส่งผลให้เกิดการปราบปรามตัดทำลายต้นกระท่อมทำให้ใบกระท่อมหายากยิ่งขึ้น และเกิดการลักลอบลำเลียงใบกระท่อมทั้งจากทางภาคใต้ตอนบน และนำเข้าจากประเทศมาเลเซียมากขึ้น โดยพบว่า พื้นที่ๆ มีปัญหาการลักลอบนำเข้า คือ อ.สะเตกา จ.สงขลา อ.เบตง จ.ยะลา และ จ.นราธิวาส อนึ่ง เนื่องจากส่วนผสมของ ๔ x ๑๐๐ คือ ยาแก้ไอ ดังนั้น จึงใช้วิธีการขอความร่วมมือจาก

ร้านขายยาในพื้นที่ให้เข้มงวดกับการจำหน่ายยาแก้ไอ ให้กับบุคคลทั่วไป และรณรงค์ให้หน่วยงานในพื้นที่ร่วมกันตัดฟันทำลายต้นกระท่อม ซึ่งอย่างไรก็ดี ในแง่กฎหมาย มิมุมมองเช่นเดียวกับสำนักงาน ปปส. ภาค ๘ คือ ไม่เห็นด้วยที่จะถอนพืชกระท่อมออกจากพระราชบัญญัติกฎหมายยาเสพติดให้โทษ เนื่องจากหากมีการกระทำผิดที่เกี่ยวข้องจะได้มีกฎหมายรองรับ

๓.๓ มุมมองจากผู้นำชุมชนในพื้นที่ : จากวิถีชีวิตประจำวันของประชาชนในพื้นที่ซึ่งมีประสบการณ์การทำงานเกี่ยวกับปัญหาพืชกระท่อมมากกว่า ๓๐ ปี เห็นว่า คนที่เสพหรือใช้ใบกระท่อมไม่ได้สร้างปัญหาและก่อความเดือดร้อนให้แก่สังคม แต่สิ่งที่น่าเป็นห่วงอย่างยิ่งคือ การนำใบกระท่อมไปแปรรูปและเป็นส่วนผสมของ ๔ x ๑๐๐ โดยพบว่า ปัญหาเรื่องน้ำต้มกระท่อมในพื้นที่ภาคใต้ตอนบนและตอนล่างแตกต่างกัน คือ เยาวชนที่เสพน้ำต้มกระท่อมจะมีพฤติกรรมไม่ยอมกลับบ้าน ชี้เกียจ ซอบนอนมากและไม่ช่วยบิดามารดา/ผู้ปกครองทำงาน สำหรับแนวทางการแก้ไขปัญหาพืชกระท่อม เห็นควรให้มีการแก้ไขบทลงโทษ โดยหากเป็นการเคี้ยวใบกระท่อมสดตามวิถีชีวิตปกติไม่ควรมีบทลงโทษและไม่ผิดกฎหมาย แต่หากนำไปแปรรูปเป็น ๔ x ๑๐๐ ควรเพิ่มบทลงโทษให้หนักยิ่งขึ้น

๓.๔ มุมมองจากปกครองพื้นที่ภาคใต้ตอนบน : ได้มีการจัดการกับปัญหาพืชกระท่อมในพื้นที่ จ. ชุมพรตามนโยบายของผู้ว่าราชการจังหวัดคือ การตัดทำลายต้นกระท่อม ซึ่งในทางปฏิบัตินั้น เนื่องจากพืชกระท่อมเป็นพืชที่ถูกใช้ในวิถีชีวิตมาเป็นระยะเวลายาวนาน มีการใช้ประโยชน์พืชกระท่อมด้านการสร้างบ้านเรือนและใช้เป็นยารักษาอาการเจ็บป่วย และพบว่า คนที่ใช้ใบกระท่อมแบบปกติจะไม่พบการอาละวาดทำร้ายผู้คนหรือก่อคดีรุนแรง แต่ในระยะหลังพบว่าเกิดปัญหาจากการต้มน้ำใบกระท่อมเนื่องจากทำให้เกิดการมั่วสุมโดยส่วนมากเป็นกลุ่มเด็กและเยาวชน แต่ยังไม่พบปัญหาการก่อคดีร้ายแรงในขณะนี้

๓.๕ มุมมองจากผู้แทนสาธารณสุข : ในกรณีพื้นที่ อ.มะนัง จ.สตูล จากการสำรวจในปี พ.ศ. ๒๕๕๒ พบว่ามีผู้ใช้ใบกระท่อมประมาณ ๔๐๐ คน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม อาทิ สวนยาง สวนปาล์ม กลุ่มผู้ใช้ยารุ่นพบน้อยมาก แต่เมื่อมีการแพร่ระบาดของ ๔ x ๑๐๐ ในกลุ่มวัยรุ่นซึ่งเป็นที่ยอมรับมากและคิดค้นสูตร/ส่วนผสมโดยใช้ยาและสารเคมีแปลกๆ ร่วมด้วย อาทิ ยาอีห่อ “มานัน” ซึ่งถูกจัดให้อยู่ในประเภทวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาทประเภทที่ ๒ เป็นยาจำพวก Alprazolam มีขายตามท้องตลาด และแพร่ระบาดในกลุ่มนักเรียนนักศึกษาทางภาคใต้ตอนล่าง สามารถซื้อขายได้ง่ายโดยต้องได้รับใบสั่งยาจากแพทย์ และเมื่อนำมาเป็นส่วนผสมร่วมกับน้ำกระท่อมแล้ว จะทำให้ผู้เสพเกิดอาการง่วงนอนทั้งวัน ชี้เกียจทำงาน และประเด็นที่น่าเป็นห่วงอย่างยิ่งในปัจจุบันคือ การค้าใบกระท่อมสด ซึ่งในพื้นที่ อ.มะนัง มีราคา กิโลกรัมละ ๕๐๐ บาท และหากนำไปขายในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้จะมีราคาสูงถึงกิโลกรัมละ ๘๐๐-๑,๕๐๐ บาท ซึ่งทำให้เป็นประเด็นปัญหาสำคัญในปัจจุบันนี้

๔. ระเบียบ/กฎหมาย/มาตรการ/บทลงโทษที่เกี่ยวกับพืชกระท่อมและการควบคุมแก้ไขปัญหาพืชกระท่อมของภาครัฐ

๔.๑ คุณวิโรจน์ สุ่มใหญ่ ประธานกรรมการด้านการบริหารและงบประมาณ International Narcotics Control Board UN, Vienna, Austria และเป็นผู้เชี่ยวชาญจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา : ได้กล่าวถึงความเป็นมาของการออกพระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. ๒๕๘๖ เนื่องจากในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ รัฐบาลได้ควบคุมการค้าฝิ่นโดยเป็นผู้ผูกขาดการค้าฝิ่นทั้งหมด มีการเก็บอากรและค่าธรรมเนียมยาฝิ่นซึ่งเป็นรายได้หลักของกระทรวงการคลัง ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๗๔ รัฐบาลได้จัดการขึ้นทะเบียนผู้สูบฝิ่น

เพื่อเพิ่มรายได้เนื่องจากในหัวงนั้นเกิดสภาวะ เศรษฐกิจตกต่ำ ดังนั้นรัฐบาลจึงกำหนดว่าจะมีการขึ้นทะเบียนผู้สูบบุหรี่เป็นครั้งสุดท้ายในปี พ.ศ. ๒๔๗๗ โดยหากผู้ใดมิได้มาขึ้นทะเบียนเป็นผู้สูบบุหรี่ถือว่ากระทำความผิดตามกฎหมาย ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๘๕ รัฐบาลได้ประกาศให้ขึ้นทะเบียนผู้ปลูกฝิ่นเพิ่มเติม โดยออกพระราชบัญญัติฝิ่นฉบับที่ ๕ เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจของประเทศตกต่ำมากหลังจากภาวะสงครามโลกครั้งที่ ๒ ทำให้ประชาชนไม่มีรายได้เพียงพอที่จะไปใช้บริการโรงยาฝิ่นได้ และจากสาเหตุดังกล่าว ประชาชนกลุ่มนี้จึงหันไปเคี้ยวใบกระท่อมแทนเพื่อรักษาอาการลงแดงจากการขาดฝิ่น ส่งผลให้รัฐบาลมีรายได้จากอาการฝิ่นลดลง ดังนั้นจึงเกิดการออกกฎหมายให้เก็บภาษีต้นกระท่อมเพิ่มเติม จึงเป็นที่มาของการเกิดพระราชบัญญัติพืชกระท่อม ซึ่งเป็นพืชพื้นบ้านที่ถูกใช้ในวิถีชีวิตของประชาชนทั่วไป และเป็นที่แน่นอนว่า ทำให้เกิดผลกระทบด้านลบขึ้นทันที คือ พืชกระท่อมซึ่งเป็นพืชสมุนไพรรักษาอาการติดฝิ่น และเป็นส่วนประกอบของการปรุงยาสมุนไพรพื้นบ้าน ไม่สามารถถูกนำมาใช้เหมือนเดิมได้เนื่องจากผิดกฎหมายนั่นเอง และผลกระทบที่สำคัญคือ ทำให้การพัฒนาการแพทย์แผนไทยที่จำเป็นต้องใช้ใบกระท่อมเป็นส่วนประกอบต้องหยุดชะงักลงที่สุดในที่สุด

: สถานภาพของพืชกระท่อมในปัจจุบันตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ได้ยกเลิกกฎหมายพืชกระท่อม และจัดให้พืชกระท่อมเป็นพืชเสพติดประเภทที่ ๕ ส่งผลกระทบคือ ทำให้การแพทย์แผนไทยที่จะต้องปรุงยาโดยใช้ส่วนประกอบของพืชกระท่อม ต้องขอรับการอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขเป็นรายๆ ไปตามข้อกำหนดในกฎกระทรวง และที่สำคัญคือ เมื่อวิเคราะห์พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษฉบับนี้ พบว่า ไม่มีบทบัญญัติกำหนดหน้าที่ของผู้อนุญาตไว้เลย ดังนั้น ทำให้การดำเนินการขออนุญาตใช้พืชกระท่อมในกรณีดังกล่าวเป็นไปได้ยากยิ่ง และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบพระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. ๒๔๘๖ กับ พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ แล้ว จะพบว่า พระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. ๒๔๘๖ มีข้อดีมากกว่า เนื่องจากแพทย์พื้นบ้านสามารถขออนุญาตใช้พืชกระท่อมโดยผ่านสาธารณสุขจังหวัดเพื่อนำพืชกระท่อมไปปรุงยาให้กับผู้ป่วยได้ ซึ่งในพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษในปัจจุบันไม่เปิดโอกาสดังกล่าวให้เลย

: จากประสบการณ์การทำงานร่วมกับองค์การสหประชาชาติด้านการแก้ปัญหาพืชเสพติดของประเทศภาคี พบว่า ในบางประเทศ ภาครัฐได้มีการพิจารณาประเด็นสำคัญของพืชเสพติดที่ส่งผลกระทบทั้งเชิงบวกและเชิงลบ ในมิติต่างๆ ซึ่งรวมถึงมิติด้านพื้นฐานประเพณีชีวิตและวัฒนธรรมของประชาชนในประเทศ และได้มีการดำเนินงานซึ่งเป็นที่พึงพอใจและสามารถปฏิบัติได้ทั้งสองฝ่ายซึ่งยอมรับข้อตกลงซึ่งกันและกัน ตัวอย่างของประเทศที่ดำเนินการเกี่ยวกับพืชเสพติดดังกล่าวที่เห็นเด่นชัดในขณะนี้ ได้แก่

- ประเทศสหรัฐอเมริกา แคนาดา อังกฤษ ฝรั่งเศส และเนเธอร์แลนด์ มีการอนุญาตให้กัญชาเพื่อบำบัดรักษาโรค เนื่องจากมีผลวิจัยเชิงประจักษ์ด้านสรรพคุณของกัญชาซึ่งสามารถรักษาโรคได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ โดยผ่านกระบวนการขออนุญาตของรัฐบาลอย่างถูกต้องและเป็นรูปธรรม

- ประเทศโบลิเวีย ได้ยื่นเรื่องขอลอนตัวจากการเป็นภาคีสันติสัญญา ค.ศ. ๑๙๖๑ เนื่องจากประชาชนของประเทศเป็นชนเผ่าพื้นเมือง (อินคา) ซึ่งเคี้ยวใบโคคาเป็นหลักเพื่อดำรงชีพ การประกอบอาชีพทำไร่มันฝรั่งบนเทือกเขาแอนดิส ซึ่งเป็นพื้นที่ภูเขาสูงมีความกดอากาศต่ำมาก จึงต้องเคี้ยวใบโคคาเพื่อให้สามารถทำงานในพื้นที่ดังกล่าวได้ และที่สำคัญคือ การเคี้ยวใบโคคาเป็นวัฒนธรรมของประชาชนในประเทศโบลิเวียมาหลายร้อยปี

: ในมุมมองด้านการใช้กระท่อมในวิถีชีวิตปกติของประชาชน ซึ่งคล้ายกับชนเผ่าพื้นเมืองของประเทศโบลิเวีย ซึ่งรัฐบาลได้มองเห็นถึงความสำคัญและการมุ่งให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนจนอนุญาตให้เคียวโบโคคาเพื่อการดำรงชีพและให้คงอยู่ในวิถีชีวิตวัฒนธรรม จึงเป็นอีกประเด็นหนึ่งที่ประเทศไทยควรนำมาพิจารณาต่อกฎหมายที่เกี่ยวกับพืชกระท่อมในปัจจุบัน โดยพิจารณาร่วมกับการบริโภคกระท่อมในวิถีชีวิตปกติ เนื่องจากประชาชนที่ใช้ใบกระท่อมในชีวิตปกติโดยไม่นำไปผสมกับสารอื่นใดนั้น คือวิถีการพึ่งพากระท่อมเช่นเดียวกับชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศโบลิเวียที่ใช้ใบโคคาเพื่อการทำงาน และเมื่อทราบถึงที่มาของการใช้ใบกระท่อมอย่างแท้จริงแล้ว การดำเนินการปรับปรุงหรือเพิ่มเติมหรือพิจารณาถอดพืชกระท่อมออกจากความเป็นพืชเสพติดจึงเป็นสิ่งที่น่าจะกระทำได้ และไม่ส่งผลกระทบต่อใดๆ ยกเว้นเสียแต่ในกรณีการนำใบกระท่อมไปปรุงแต่งหรือผสมสารอื่นๆ ผิดวัตถุประสงค์เพื่อการประกอบอาชีพและวิถีชีวิตประจำวันและเชิงวัฒนธรรม

๔.๒ คุณกอบกุล จันทวโร ที่ปรึกษาด้านกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด : ในมุมมองของนักกฎหมายต่อพืชกระท่อม เมื่อพืชกระท่อมถูกบัญญัติให้เป็นพืชเสพติดซึ่งผิดกฎหมาย ดังนั้นการดำเนินการจับกุมผู้เกี่ยวข้องกับพืชกระท่อมจึงเป็นเรื่องปกติที่เกิดขึ้น โดยพบสถิติการจับกุมมีมากที่สุด คือ ในพื้นที่ภาคใต้ รองลงมาคือ ภาคกลางและกรุงเทพมหานคร สำหรับสิ่งที่เป็นปัญหามากที่สุดในปัจจุบันคือ ๔ x ๑๐๐ ซึ่งแพร่ระบาดมากในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบกับพืชเสพติดและยาเสพติดชนิดอื่น ประกอบข้อมูลผลการศึกษาวิจัยร่วมกับความคิดเห็นของประชาชน พบว่า พืชกระท่อมส่งผลเสียน้อยกว่า เนื่องจากไม่เคยปรากฏข้อมูลข่าวสารว่าผู้เสพกระท่อมเกิดอาการคลุ้มคลั่ง ทำร้ายตนเองและผู้อื่น หรือแม้กระทั่งการฆ่าตัวตาย ดังนั้น การให้ความสำคัญหรือความเข้าใจที่ผิดเกี่ยวกับพืชกระท่อมโดยไม่ทราบข้อเท็จจริง รวมถึงการนำเสนอของสื่อมวลชนซึ่งมักจะขึ้นต้นนำเสนอข่าวด้วยพืชกระท่อม ทำให้ประชาชนเข้าใจผิดคิดว่าพืชกระท่อมเป็นต้นเหตุสำคัญของปัญหาต่างๆ และเห็นว่าพืชกระท่อมเป็นพืชอันตราย ดังนั้น จึงควรมีการเผยแพร่ข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงเกี่ยวกับพืชกระท่อมผ่านช่องทางต่างๆ โดยเฉพาะสื่อมวลชน เพื่อปรับทัศนคติและความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชน

: ข้อหาการจับกุมผู้กระทำผิดเกี่ยวกับพืชกระท่อมส่วนใหญ่ พบว่า เป็นคดีครอบครอง เสพ ค้า และแปรรูป และเนื่องจากสถิติการจับกุมสูงสุด คือข้อหาครอบครองและข้อหาเสพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือ ข้อหาเสพนั้น ยังไม่มีชุดทดสอบสารเสพติดกระท่อม จึงไม่สามารถพิสูจน์ได้ชัดเจนว่าเสพ ดังนั้น จึงเปลี่ยนเป็นข้อหาครอบครองแทน ส่งผลให้ข้อหาครอบครองเป็นสถิติสูงสุด ซึ่ง แนวทางการแก้ไขปัญหานั้นที่สามารถกระทำได้ในขณะนี้ คือ มาตรการ การลดทอนความเป็นอาชญากรรม

: ข้อพิจารณาที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การพิจารณาว่าการเคียวใบกระท่อมนั้นสร้างปัญหาถึงขั้นก่อความเดือดร้อนให้แก่สังคมหรือไม่ ซึ่งแตกต่างจากการแปรรูปใบกระท่อมและผสมเป็น ๔ x ๑๐๐ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสังคมมากกว่า ดังนั้น การแยกประเภทการใบ/เสพให้ชัดเจนตามเจตนาการใช้ เห็นว่า กลุ่มประชาชนที่ใช้ใบกระท่อมตามวิถีชีวิตดั้งเดิม ควรได้รับการยกเว้นความผิด แต่กลุ่มที่นำไปแปรรูปเป็น ๔ x ๑๐๐ ทั้งผลิต นำเข้า ส่งออก แปรรูป หรือเพื่อประโยชน์ทางการค้า ควรดำเนินการลงโทษตามกฎหมาย ซึ่งน่าจะเป็นแนวทางแก้ไขปัญหาพืชกระท่อมในสถานการณ์ปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔.๓ พตท. วลลภ เมรินทร์ สถานีตำรวจภูธรมะนัง จ.สตูล : ในฐานะที่เป็นผู้บังคับใช้กฎหมาย เห็นว่า トラบไต้ที่ยังคงให้พีชกระท่อมคงอยู่ในกฎหมายยาเสพติด ก็ยังคงมีคนที่ยากลองและอยากกระทำการฝ่าฝืนกฎหมายอยู่ แต่หากยกเลิกออกไปจากกฎหมายเสียและทำให้กลายเป็นพืชปกติที่ทุกบ้านมีและสามารถปลูกได้ใช้ได้ การนำพีชกระท่อมไปค้าขายก็คงจะไม่มี สำหรับในกรณี อ.มะนัง จ.สตูลนั้น มีพฤติกรรมการใช้พีชกระท่อมซึ่งเป็นที่น่าสังเกตอย่างหนึ่ง คือ เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามซึ่งมีข้อบัญญัติเรื่องการห้ามดื่มของมึนเมา ดังนั้น พวกเขาจึงใช้น้ำต้มใบกระท่อมทดแทน สำหรับการแปรรูปพีชกระท่อมเป็น ๔ x ๑๐๐ นั้น พบว่า ปัญหาได้อยู่ที่ใบกระท่อม แต่อยู่ที่ส่วนประกอบ อาทิ ยาแก้ปวด ยาแก้ไอ สีทาดอน หรือแม้แต่ซีเก๊าโลงศพ เป็นต้น ดังนั้น จึงเห็นว่า หากเป็นการใช้พีชกระท่อมตามวิถีวัฒนธรรมท้องถิ่นและเพื่อทำงานก็ไม่สมควรต้องรับโทษ แต่หากผู้ใดนำไปแปรรูปหรือนำไปเพื่อประโยชน์ทางการค้าให้ถือว่าเป็นความผิดตามกฎหมาย

๔.๔ พตท. ธัญญกรณ์ เลาทโชติ สถานีตำรวจภูธรชุมพร จ.ชุมพร : เห็นว่า การเสพพีชกระท่อมของชาวบ้านในพื้นที่ จ.ชุมพร เป็นวิถีชีวิตตามปกติเพื่อให้มีกำลังทำงาน และการจับกุมคดีพีชกระท่อมยังถือว่าเป็นคดีเล็กน้อยไม่มีความรุนแรงเมื่อเทียบกับยาเสพติดอื่นในปัจจุบันซึ่งมีสถานการณ์รุนแรงกว่า เช่น กลุ่มที่เสพยาไอซ์ หรือกลุ่มเสพน้ำใบกระท่อมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งจะเป็นเด็ก/เยาวชนมุสลิมที่ซึ่รถมอเตอร์ไซด์ไปขโมยใบกระท่อมในบ้านคนไทยพุทธเพื่อเอามาต้มน้ำใบกระท่อม เนื่องจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้นเป็นข้อห้ามในศาสนาอิสลามนั่นเอง อย่างไรก็ตาม วิธีแก้ไขปัญหาพีชกระท่อมที่เหมาะสมสำหรับสถานการณ์ปัจจุบันนี้ คือ ควรยกเลิกพีชกระท่อมมิให้เป็นพืชเสพติด และออกกฎหมายใหม่ให้สารประกอบที่ได้จากพีชกระท่อมซึ่งอยู่ในส่วนประกอบของการแปรรูปไม่ผิดกฎหมาย เนื่องจากในปัจจุบันยังไม่สามารถมีเครื่องตรวจพิสูจน์ได้ว่าสาเหตุของการก่อเหตุการร้ายแรงจากกลุ่มที่ใช้ ๔ x ๑๐๐ นั้นเป็นผลจากส่วนประกอบของพีชกระท่อม

๕. พีชกระท่อมในมิติสะท้อนจากภาคชุมชน

๕.๑ นายพนม เพชรจร ประธานสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทย จ.ชุมพร : เนื่องจากพีชกระท่อมเป็นพืชใกล้ตัวและอยู่อย่างเปิดเผย และเมื่อเราได้รับทราบข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวกับพีชกระท่อม พบว่า พีชกระท่อมมีผลดีมากกว่าผลเสีย และเมื่อนำผลเสียของพีชกระท่อมไปเปรียบเทียบกับสิ่งเสพติดประเภทอื่นๆ ที่มีได้ระบุไว้ในพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ พบว่ากระท่อมมีผลเสียน้อยกว่ายาเสพติดอื่นๆ อยู่มาก เนื่องจาก ไม่เคยเกิดคดีผู้ใช้/เคี้ยวใบกระท่อมไม่เคยไปทำร้ายร่างกายหรือก่อคดีรุนแรงใดๆ รวมถึงผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น จึงเห็นว่า การนำพีชกระท่อมออกจากกฎหมายยาเสพติดสามารถกระทำได้ แต่หากไม่สามารถกระทำได้ และยังไม่มีการปรับปรุงโดยยังคงให้บทบัญญัติด้านการลงโทษคงอยู่อย่างเดิมแบบนี้ จะทำให้เกิดความสูญเสียอย่างมากทั้งด้านงบประมาณ บุคลากรและเวลาในการแก้ปัญหาพีชกระท่อม ซึ่งในความเป็นจริงแล้วไม่ส่งผลหรือปัญหาใดๆ เลย แต่อยากให้มุ่งเน้นการจัดการปัญหายาเสพติดที่มีความรุนแรงมากกว่า เช่น ยาบ้า เฮโรอีน ไอซ์ เป็นต้น

๕.๒ นายปัญญา ทองนุ่น ผู้ใหญ่บ้าน ม.๙ ต.นิคมพัฒนา อ.มะนัง จ.สตูล : พื้นที่ ม.๙ มีพื้นที่ป่ากระท่อมขนาดประมาณ ๑๐๐ ไร่ และมีความอุดมสมบูรณ์มาก และเป็นที่น่าสังเกตว่า ปัญหาของพีชกระท่อมในพื้นที่ คือ ผู้ปลูกและต้นกระท่อมไม่เป็นปัญหา แต่ผู้นำไปแปรรูปกลับเป็นปัญหา ซึ่งชาวบ้านส่วนใหญ่

สะท้อนความคิดเห็นว่าควรตัดฟันทำลายต้นกระท่อม เสีย หรือไม่ก็ควรต้องเพิ่มบทลงโทษผู้ที่ส่งออกเพื่อการค้าหรือผู้แปรรูปกระท่อม ซึ่งในชุมชนพื้นที่ ม.๙ ได้ดำเนินการตัดฟันทำลายต้นกระท่อมไปแล้วประมาณ ร้อยละ ๔๐ สำหรับปัญหาการเฝ้าระวังในพื้นที่ คือ มีอันตรายสูงและมีความเสี่ยงมากขึ้นเนื่องจากฝ่ายตรงข้ามมีอาวุธปืน และหากไม่ตัดฟันทำลายต้นกระท่อมในป่า ควรมีการจัดการเชิงพื้นที่ เช่น จัดทำเป็นป่ากระท่อมเชิงอนุรักษ์เนื่องจากอยู่ในเขตพื้นที่ต้นน้ำ

๕.๓ นายณรงค์ศักดิ์ เรืองดำ ผอ. รพ. เสริมสุขภาพเฉลิมพระเกียรตินครพัฒนา อ.มะนัง จ.สตูล : เนื่องจากมีแนวทางออก ๒ ประเด็นคือ การตัดฟันทำลายต้นกระท่อม และการอนุรักษ์ป่ากระท่อมให้เป็นป่าต้นน้ำเนื่องจากเป็นตัวชี้วัดความอุดมสมบูรณ์ของป่าไม้ได้ เนื่องจากกระท่อมจะขึ้นในพื้นที่ป่าต้นน้ำ หากมีการตัดฟันทำลายป่ากระท่อม จะส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศและความอุดมสมบูรณ์ของต้นน้ำลำธารในพื้นที่บริเวณข้างเคียง อาทิ อ.ละงู อ.ควนขนุน เป็นต้น ดังนั้น จึงเสนอทางออกว่า ควรมีการถอดพืชกระท่อมออกจากการเป็นสิ่งเสพติด และหันมาส่งเสริมพืชกระท่อมให้เป็นพืชเศรษฐกิจและส่งเสริมให้ปลูกเป็นป่าทดแทน ซึ่งผลพลอยได้ที่จะเกิดขึ้นจะเป็นการแก้ปัญหาความยากจนในพื้นที่ได้อีกทางหนึ่งด้วย อย่างไรก็ตาม ควบคู่กันนี้ ควรต้องมีแนวทางควบคุมบริหารจัดการที่ร่วมกันทุกภาคส่วน

๖. การอภิปราย บทสรุปแนวทางการแก้ไขปัญหาพืชกระท่อมแบบบูรณาการทุกภาค

๖.๑ มุมมองต่อพืชกระท่อม : พืชกระท่อมมีมุมมองด้านบวกมากกว่าด้านลบ ซึ่งการดำเนินการที่สามารถกระทำได้เลย คือ การแก้ไขกฎหมายในส่วนของบทลงโทษ เช่น กรณีที่เป็นการเสพกระท่อมโดยการเคี้ยวใบสดซึ่งเป็นการบริโภคตามวิถีชีวิตของชาวใต้ ควรยกเว้นโทษ แต่หากในกรณีการนำไปแปรรูปเพื่อผลิตเชิงการค้า ต้องลงโทษอย่างหนักและชัดเจน หากสามารถกระทำได้ตามลักษณะนี้แล้ว จะทำให้ประชาชนทราบว่า การใช้พืชกระท่อมไปแปรรูปเป็นการผิดกฎหมายและต้องได้รับโทษตามกฎหมาย

๖.๒ พื้นที่กระท่อม : พื้นที่ๆ ที่มีพืชกระท่อมขึ้นอยู่ ให้คงไว้ตามธรรมชาติ และควรควบคุมมิให้มีการปลูกกระท่อมขึ้นมาใหม่

๖.๓ การบังคับใช้กฎหมาย : เห็นควรให้ถอดพืชกระท่อมออกจากกฎหมายยาเสพติดเนื่องจากส่งผลต่อผู้ปฏิบัติเป็นอย่างมาก กล่าวคือ หากจะตัดต้นกระท่อมต้องขออนุญาต หากเหลือต้นกระท่อมไว้บ้านละหนึ่งต้นตามการอ้อนวอนของชาวบ้านก็จะเป็นการละเว้นหน้าที่

: เห็นควรให้ถอดพืชกระท่อมออกจากกฎหมายยาเสพติดเนื่องจากมีผลเสียหรือผลกระทบต่อสังคมน้อยกว่ายาเสพติดชนิดอื่นๆ และไม่ยากให้ภาครัฐต้องมาเสียเวลาและงบประมาณจัดการปัญหาที่มีได้เป็นปัญหาเช่นพืชกระท่อม

: ควรมีการติดตามการดำเนินงานต่อเนื่องเรื่องการร่างแก้ไขกฎหมายพืชกระท่อม ๒ มาตราของคณะกรรมการรณรงค์ฯ ซึ่งในปี พ.ศ. ๒๕๕๖ คณะกรรมการรณรงค์ฯ มีความเห็นที่จะถอดพืชกระท่อมออกจากกฎหมายยาเสพติด และจากการส่งร่างกฎหมายดังกล่าวให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาให้ความเห็นชอบ ปรากฏว่า หน่วยงานราชการต่างๆ ไม่เห็นด้วยที่จะให้แก้กฎหมาย

: แนวทางการปรับปรุงแก้ไขปัญหากฎหมายอีกทางหนึ่งหากภาครัฐมีความเป็นห่วงเรื่องการนำพืชกระท่อมไปแปรรูป คือ การออกกฎหมายที่เรียกว่า “กฎหมายสิ่งปรุงแต่งที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ” ซึ่งสามารถจัดการกับสิ่งที่นำมาแปรรูป ในกรณีประเทศไทย คือ ๔ x ๑๐๐ โดยไม่ต้องไปยุ่งเกี่ยวกับต้นกระท่อมเลย

: เนื่องจากเป้าหมายของการแก้ไขปัญหามลพิษกระท่อม คือ ต้องการให้ถอดพิษกระท่อมออกจากกฎหมายยาเสพติด ดังนั้น วิธีการที่น่าสามารถทำได้และมีโอกาสประสบความสำเร็จ คือ การเสนอให้แก้กฎหมายโดยภาคประชาชน เนื่องจากในอดีตเคยมีการเสนอเรื่องพิษกระท่อมในคณะกรรมการวิสามัญมาแล้ว ดังนั้น หากมีการกระตุ้นโดยภาคประชาชน โอกาสที่จะประสบความสำเร็จน่าจะมีสูงมาก ทั้งนี้ เนื่องจากประเด็นสำคัญของความสำเร็จและความล้มเหลวนั้น ขึ้นอยู่กับฝ่ายการเมืองด้วย เช่นกรณีการแก้ไขกฎหมายที่กำหนดให้ผู้เสพเป็นผู้ป่วย ซึ่งสามารถเทียบเคียงได้กับกรณีพิษกระท่อม และควรส่งเสริมให้สื่อมวลชนผลิตสารคดีและสื่อที่เกี่ยวข้องกับพิษกระท่อมในมิติด้านสังคม ชุมชน วัฒนธรรมเพื่อนำเสนอความเป็นจริงที่เกิดขึ้น จะช่วยเสริมสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องแก่สาธารณชนได้อีกด้วย

๖.๔ การศึกษาวิจัย : ควรมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติม ในหลายมิติมากขึ้น ทั้งมิติด้านวิทยาศาสตร์ แพทยศาสตร์ สังคม วัฒนธรรม เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้มาผลักดันให้เกิดความเชื่อที่ความถูกต้องเกี่ยวกับพิษกระท่อม อย่างไรก็ตาม การศึกษาวิจัยด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ ซึ่งต้องกระทำในมนุษย์เพื่อให้เห็นผลการพิสูจน์ทราบที่ชัดเจนเป็นเรื่องละเอียดอ่อน ต้องผ่านกระบวนการ/ขั้นตอนการขออนุญาตเป็นระยะเวลาอันยาวนาน ใช้งบประมาณและอุปกรณ์เครื่องมือที่ซับซ้อนมากยิ่งขึ้น แต่ก็ก็เป็นสิ่งที่ควรดำเนินการ เนื่องจากในอนาคต หากมีการถอดพิษกระท่อมออกจากกฎหมายยาเสพติดแล้ว ควรผลักดันให้ชุมชนเข้ามาควบคุมดูแลบริหารจัดการพิษกระท่อมในพื้นที่ของตน อาจมีประสิทธิภาพมากกว่าการให้เจ้าหน้าที่ภาครัฐจากส่วนกลางมาดูแลแทน หรือบูรณาการบริหารจัดการดูแลร่วมกันก็เป็นแนวทางที่สามารถกระทำได้เช่นกัน
